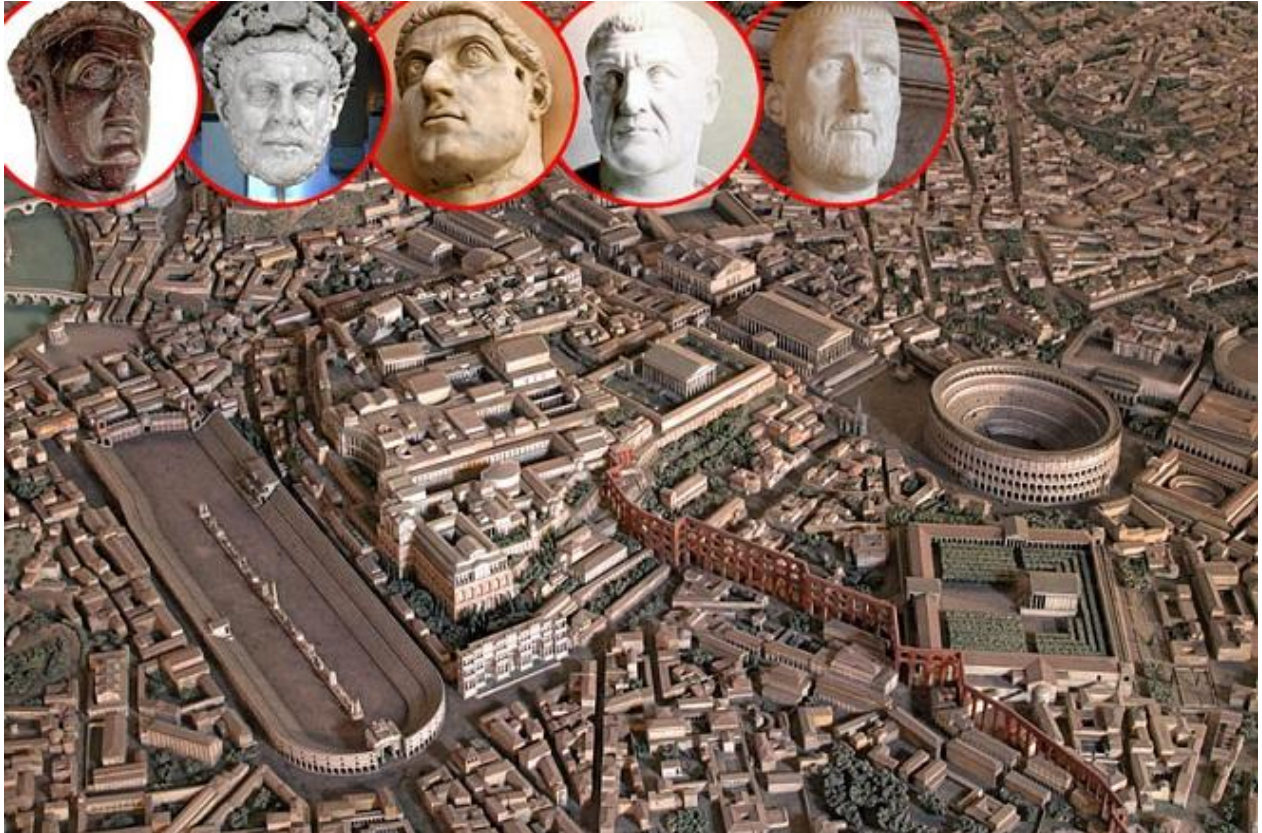

АВЕ СЕРБИУС: Нећете веровати колико је римских императора родом из Србије!

Некада давно, у једној непрегледној империји које је прво и за сада једино у историји успело да обједини под исту капу западни и јужни део европског континента, постојале су провинције које ће и државно и друштвено па чак и биолошки посрнулом Римском царству продужити живот за бар два додатна века, ако не и више. Те провинције су биле смештене на простору данашње Србије.

Премда освојене још у другом веку пре нове ере, никада нису у пуном смислу романизоване, као што се то десило са Галијом и Хиспанијом. Узрок томе пре свега треба тражити у жилавости, анархичности, антиауторитативности, ћудљивости, тврдоглавости и конзерватизму ондашњег балканског (српског) становништва: свака сличност са данашњим житељима овог прелепог полуострва није случајна.

Чак и када је Сирмијум, данашња Сремска Митровица, постала престоница огромне префектуре Илирикума и једна од четири престонице целог царства, унутрашњост наших земаља остала је у највећој мери дивља и неспутана.

Ово се показало као пресудно у историји Рима, али и као пресудно за потоњу историју света. Тај је дивљи Балкан од трећег века па надаље био резервоар из кога је империја црпела снажне цареve и лудачки храбре легионаре који су је одржавали у животу када су сви њени остали поданици били спремни да падну на колена пред варварима.

Нећемо се бавити извлачењем паралела са садашњицом, али сте ви слободни да их извучете. **Можда једнога дана Балкан поново спаси Европу.**

Ако сте спремни да зароните у овај свет сплетки, династичких борби, грађанских и спољних ратова, и паклене амбиције која је омогућила простим пастирима да постану господари света, идемо!

МАКСИМИН ТРАЧАНИН ИЛИ МАКСИМИН ПРВИ

Рођен је око 173. године у Тракији или Мезији. За цара га је 235. извикала војска у Мајнцу, након што је претходно прво убила императора Александра Севера. Ово је први цар који никад није крочио у Рим. Наводно је био дивовске грађе и веома јак, а хришћане је немилосрдно прогањао. Убила га је Преторијанска гарда 238. код Аквилеје.

ДЕЦИЈЕ ТРАЈАН

Рођен је у близини Сремске Митровице, тада Сирмијума, у селу Будалија које се данас зове Мартинци. Војска га бира за цара 249. године. Прогањао је хришћане, а српско народно предање његову тврђаву смешта на Цер и сматра га демоном од кога потичу најбољи јунаци.

Погинуо је 251. године у области данашње Добруџе у бици против Гота. Први је римски цар који је погинуо у боју, а убрзо након тога је деификован, односно проглашен за божанство.

ХОСТИЛИЈАН

Не зна се тачан датум његовог рођења, али се претпоставља да је то било после 230. године. Родио се у породици Деција Трајана у Сирмијуму. Већ за живота свог оца поштован је као царевих. Када су његов отац и старији брат Хереније погинули војска је извикала за цара Требонија Гала који је Хостилијану признао право на царску титулу и усинио га. Умро је 251. године (није владао ни годину дана) у Виминацијуму, данашњем Костолцу, од куге. Познат је као први цар у 40 година који је умро природном смрћу.

КЛАУДИЈЕ ДРУГИ ГОТСКИ

Вероватно је из околине Сремске Митровице или Дарданије. Након што је победио Готе у бици код Ниша 268. године војска га бира за цара. Познат је по томе што је 14. фебруара 269. наредио убиство једног хришћанског монаха који је касније постао познат као Свети Валентин. Умро је од куге почетком 270. Римски сенат га је деификовао под именом Божански Клаудије Готски.

КВИНТИЛ

Брат Клаудија Другог. Изабрала га је војска одмах по братовљевој смрти, а избор је потврдио сенат. Међутим, дунавске легије су изабрале Аурелијана. Владвао је између 17 и 177 дана. Различите верзије о томе како је умро постоје, од тога да се убио јер је знао да не може да угрози конкурента до тога да га је његова војска убила због дисциплине коју је покушао да уведе. Сматра се умереним и способним човеком. Углавном, скончао је у Аквилеји.

АУРЕЛИЈАН

Рођен у околини Сремске Митровице септембра 214. године, на малом сеоском имању. Мајка му је била свештеница Соколовог култа. Дунавске су га легије извикале за цара након смрти Клаудија Другог. Познат је као поборник митраизма и култа Непобедивог сунца, и као фискални реформатор. Међутим, најбитнија ствар коју је урадио било је рушење отцепљеног Галског царства и његово враћање под окриље Рима. Владао је пет година, до 275. Умро је изненада у часу када је планирао освајање Месопотамије.

ПРОБ

Рођен је 19. августа 232. на једном сеоском имању у околини Сирмијума. 277. године побеђује надмоћнијег претендента Флоријана и постаје цар. 282. убија га војска јер их је натерао да копају канале у Сирмијуму по врелом летњем дану. Касније су се покајали и сахранили га уз све царске почести.

Његов брат и рођаци су били хришћани и епископи у Цариграду. Познат је по томе што је први дозволио да се винова лоза сади ван Италије, и то на брду Главица на Фрушкој гори, код данашњег села Шуљам, али и код Смедерева на Златном брду, где је зачета и аутохтона сорта грожђа Смедеревка. Дозволио је и садњу у Галији, Британији и Шпанији.

ДИОКЛЕЦИЈАН

Цар Дукљанин из наше народне поезије није рођен у Србији, али је рођен у истом етно-културном миљеу: верује се да му порекло вуче из данашње Црне Горе, тада Дукље (Диоклеје) па отуд и његово име. Светлост дана је угледао у околини Сплита око 244. године. Отац му је вероватно био роб, или ослобођеник. Војска га је извикала за цара 285, а владао је 20 година. Један је од најбитнијих римских императора уопште, и познат је као највећи реформатор још од времена Августа. Прогласио се сином Јупитера и увео правило да пред њим сви морају падати ничице и поштовати га као живог бога.

Са њим се завршава принципат а почиње доминат. Творац је римског државног социјализма. Створио је тетрархију, односно четворовлашће (два августа, један на западу а други на истоку, који именују два цезара као своје заменике), и повукао се на своје имање да би садио купус. Царство је после тога упало у потпуно расуло, али он није хтео да се врати на положај иако су га молили, духовито се правдајући укусом купуса из своје баште. Умро је 311. године у 67. години живота. Остаци његове сплитске палате данас су сам центар овог далматинског града.

МАКСИМИЈАН

Рођен је око 250. године у близини Сремске Митровице, у сиромашној породици. Диоклецијан га је начинио цезаром 285, а наредне је постао август, једнак Диоклецијану. Повукао се са трона истовремено са својим ментором, 305. године. Наредне се вратио, поново постао цар, уздигао Константина Великог, али га је збацио син Максенције.

КОНСТАНЦИЈЕ ХЛОР

Рођен 31. марта око 250. године негде у Илирији. Развео се од Јелене, ћерке нишког гостионичара са којом је имао сина који ће касније постати Константин Велики, и оженио Максимијановом пасторком Теодором. За цезара је проглашен 293. године, а када су Диоклецијан и Максимијан абдицирали уздигнут је на положај августа заједно са Галеријем. Био је господар запада. Умро је Британији, а сахрањен је у Галији која га је обожавала.

ГАЛЕРИЈЕ

Илирског порекла, рођен је око 250. године у околини Сербике, данашње бугарске престонице Софије. За цезара га је именовао Диоклецијан, а титулу августа уместо њега узео када се Дукљанин повукао са трона. Познат је по Гамзиграду код Зајечара, који је као Феликс Ромулијану саградио у част своје мајке и где се повукао пред крај живота. Премда је прогонио хришћане, 311. године донео је едикт о толеранцији који ће Константин две године касније Миланским едиктом потврдити. Умро је исте године, вероватно од канцера.

СЕВЕР ДРУГИ

Флавије Валерије Север је био војник из неке од балканских провинција. Од 305. је био савладар Констанција Хлора на Западу, а Галерије га је именовао за августа 306. године. У сукобу са Максенцијем доживео је катастрофалан пораз због кога је абдицирао. Максенције га је убио наредне године.

КОНСТАНТИН ВЕЛИКИ

Рођен је у Нишу 27. фебруара 272. године, од оца Констанција Хлора и мајке Јелене, ћерке нишког крчмара који је био пореклом из Битиније. Војска га је у близини данашњег Јорка извикала за августа по смрти његовог оца, након чега је ушао у крвави грађански рат против Максимијана и његовог сина Максенција којег је победио у чувеној бици код Милвијског моста, када ставио хришћански крст на штитове своје војске тврдећи да га у сну посетио анђео и рекао му да то уради. Пошто је на супротној страни била војска Непобедивог сунца ова битка се сматра симболичном прекретницом историје.

Познат је као император који је хришћанство подигао на ниво државне религије, иако то технички није тачно: оно што је урадио је давање привилегованог положаја Цркви и спровођење верске толеранције. Натерао је епископе да се у Никеји договоре око догматских основа нове вере. На месту античког Бизанта подигао је Нови Рим који ће потомство назвати Константинопољом, Срби Цариградом, а Турци Истанбулом. Крстио се тек на самрти 337. године, а крстио га је Евсевије Никомедијски, један од првака аријанске секте.

МАКСЕНЦИЈЕ

Премда се не зна тачно где се родио, био је син Максимијана који је био родом из околине Сирмијума. Светлост дана је угледао 278. године, а цар западног дела царства је био од 306. до 312. године, када се после битке код Милвијског моста 28. октобра – на годишњицу свог устоличења шест година раније – удавио у Тибру. Тело му је пронађено наредног дана. Познат је по томе што је на свој барјак ставио Непобедиво сунце, односно Сол Инвицтус. Хришћанска пропаганда га је у потоњим вековима сатанизовала.

МАКСИМИН ДАЈА

Рођен је 20. новембра 270. године на подручју данашње источне Србије. Надимак Даја је понео из сељачког детињства. Галерије му је био ујак. Август је постао 310. године, уз помоћ сопствених војника. У сукобу са Лицинијем извукао је дебљи крај и умро је 313. године.

ЛИЦИНИЈЕ

Рођен је око 250. године у Дакији или у Мезији. Галерије га је уздигао на ниво августа запада 308. године. Заједно са Константином Великим донео је Милански едикт којим је потврђена верска толеранција коју је Галерије објавио две године раније, и постао сувладар са њим, па чак оженио и његову сестру.

Водио је два грађанска рата против Константина: први је завршен миром иако је тешко поражен, али други 324. године није. Заробљен је у Византу, будућем Цариграду, одведен у заробљеништво у Солун и после – по Константиновом наређењу – погубљен заједно са својим сином, Константиновим сестрићем. Српски средњовековни родослови га именују као претка Стефана Немања.

КОНСТАНЦИЈЕ ДРУГИ

Средњи син Константина Великог рођен у Сирмијуму 7. августа 317. године. За цезара га је именовао отац. На управу је добио читав исток царства, док су његова два брата добила остатак. Био је на страни аријанске секте и након грађанског рата постао једини господар империје. Умро је изненада код Тарса у Киликији 3. новембра 361. године.

ВЕТРАНИОН

Родио се у Мезији, на територији данашње Србије, а за цезара се прогласио у Сирмијуму 350. године на захтев Константине, ћерке Константина Великог.

Констанције II га је прво прихватио за сувладара, чак су се и срели у Нишу, али је онда променио мишљење и приморао Ветраниона да абдицира. Живео је као обични грађанин у Малој Азији, примавши издржавање од државе. Вероватно је извршио самоубиство око 360. г.

ЈУЛИЈАН ФИЛОЗОФ

Познат и као Јулијан Отпадник, јер је одбацио хришћанство и покушао да врати точак историје уназад, на паганштину, родио се 17. новембра 331. или 332. године, у Цариграду, у породици Константина Великог. Није технички “српски” император али јесте из породице која је са територије српских земаља и из истог етно-културног миљеа.

Одрастао је у изолацији и заточеништву Констанција II који га је потом 355. године прогласио за цезара. Касније је отпочео грађански рат са њим, из кога је вештином и стицајем околности да је Констанције изненада умро природном смрћу у Киликији, изашао као победник.

У складу са покушајем обнове паганских култова, познат је и по делу “Против Галилејаца” који је учени вид полемике са хришћанском црквом. Погинуо је 26. јуна 363. године у бици са Персијанцима, храбро покушавајући да помогне својим војницима на зачељу на које је непријатељ ударио с леђа. Стрела му је пробола јетру.

ЈОВИАН

Родио се у Сингидумуму, односно Београду, 331. године. Једини је Београђанин на римском трону. Отац му је био заповедник царске гарде императора Констанција II. По смрти Јулијана Отпадника извикан је за цара од стране војске, али се верује да су га легионари помешали са другим Јовијаном који је био главни нотаријус. Одмах је постигао понижавајући мировни споразум са Персијанцима, и **вратио хришћанство на ниво државне религије.**

Спалио је библиотеку у Антиохији у складу са хришћанским уверењем и увео смртну казну за обожавање предачких богова, да би касније то проширио на партиципацију у паганским церемонијама. Био је следбеник православља, за разлику од неких хришћанских претходника који су више нагињали ка алтернативној догматици. Владао је само осам месеци. Умро је у сну, или од испарења из свеже окречених зидова своје собе или га је убио дим од лошег угља који је ложен у њој.

ВАЛЕНТИНИЈАН ПРВИ

Родио се 321. године у Цибали, данашњим Винковцима у Хрватској. Премда није технички рођен на територији наше земље, рођен је у градићу који је био сателит Сремске Митровице. Био је официр у царској гарди и под Јулијаном и под Јовијаном, а војска га је изабрала за цара након смрти овог потоњег. Поделио је царство са својим братом Валенсом, тако што је за себе узео запад. Владао је 11 година. Умро је 17. новембра 375. Био је хришћанин, али је толерисао пагане. Био је против богађења црквеног клера. Стао је на страну православља у борби са донатистима.

ВАЛЕНС

Брат Валентинијана, владао је три године дуже од свог брата. Родио се 328. године исто у Цибали. Сукобљавао се са Сасанидима, а ратовао је и против Гота од којих је изгубио битку код Хадријанопоља, успут изгубивши и живот. Валенс је био аријанац, па је његова смрт значила и коначну пропаст те верзије хришћанства.

ГРАЦИЈАН

Био је син Валентинијана I из брака са Марином Север, а рођен је у Сремској Митровици 8. априла 359. године. За августа га је прогласио отац, али је војска за цара прогласила његовог полубрата Валентинијана II. Он је избор прихватио, али се убрзо показало да стварна власт лежи у његовим рукама. Када је погинуо Валенс поделио је царство са источним царем Теодосијем. Облачио се као Скит, а за телохранитеље је држао Алане, због чега је дошло до побуне у војсци. Убијен је 383. године. Познат је по томе што је први престао да носи обележја врховног свештеника, што је уклонио статуу богиње Победи из Сената и што је православље подигао на ниво државног хришћанства. Забранио је све паганске култове.

ВАЛЕНТИНИЈАН ДРУГИ

Син Валентијана I, родио се у Триру 371. године. На списку се налази због порекла свог оца, који је из Цибале. Био је цар на Западу од 375. па све до своје смрти 392. године. Од 383. године делио је империју са Теодосијем који је господарио Истоком. Император је био само формално. Када му је један римски војсковођа франачког порекла, Арбогаст, на његове очи убио пријатеља а Валентинијан II хтео да га отпусти, овај је поцепав ту наредбу. Нађен је обешен, али се не зна да ли је убијен од стране Арбогаста или се сам убио.

КОНСТАНЦИЈЕ ТРЕЋИ

Родио се у Нишу, али се не зна тачно када, и био је скромног порекла. Титулу патриција је добио због војничких заслуга. Женидбом са полу-сестром Хонорија постао је његов савладар, али Теодосије II то није хтео да прихвати. Претња новим грађанским ратом окончана је 2. септембра 421. године када је напрасно умро.

МАРКИЈАН

Рођен је у Тракији или Илирику око 390. године, а напредовао је кроз војску од обичног војника до заповедника. Захваљујући подршци сабораца постао је сенатор, а 450. године на позив сестре преминулог Теодосија II и император.

Одбио је да плаћа понижавајући данак Хунима који су се због тога окренули Западу – којим се Маркијан није интересовао – и почели његову пљачку. Мирио је епископе на Четвртог васељенском сабору. Умро је 457. године, вероватно од гангрене. Православна црква га поштује као светитеља. И њега, и његову жену.

ЈУЛИЈЕ НЕПОТ

По многим последњи легитимни западни римски император, рођен је око 430. године у Далмацији, у богатој породици. Био је сестрић чувеног војсковође Марцелина – пореклом из наших крајева – који је практично отцепио Далмацију од Запада (Далмација у Римској империји је обухватала не само узани појас морске обале већ и земљиште западног дела Крајине и Босне, затим Херцеговину, Црну Гору и делове Србије) и владао њом као независном државом 14 година. Када је Марцелин убијен на Сицилији, Јулије је постао заповедник Далмације.

Ставља се под власт Цариграда, и спретношћу, претњом оружјем и игром престола постаје император Запада. Смењује га у пучу војсковођа Орест и проглашава за цара свог малог сина Ромула Августула кога ускоро смењује варварски краљ Одоакар. Непот, међутим, остаје легитимни цар и номинални господар Запада. Одоакар постаје господар Италије, у сваком смислу.

(Телеграф.рс, фото: Википедија)